

UNIKOM

En FN-missions början och slut

Etablerandet av UNIKOM skedde efter Gulfkrigets slut.

Vad minns vi av 1991 - 15 år senare?

foto: UN - photo

Brinnande oljekälla med en förstörd irakisk stridsvagn i förgrunden, vid Al Maqwa, Kuwait, i mars 1991

Omvärldens reaktion på Iraks ockupation var unison

FN:s säkerhetsråd fördömer i en resolution redan den 2 augusti enhälligt invasionen och kräver att Irak skall dra tillbaka sina trupper.

Den 7 augusti 1990 gav USA:s president George Bush order om att trupper och stridsflyg skulle sändas till Saudiarabien för att skydda landet mot irakiskt anfall.

Detta var för övrigt en svår situation för regeringen i Saudiarabien. Man ville inte tillåta utländsk trupp på saudiarabisk mark och dessutom inte av icke rättrogna muslimer. Men, man kunde inte heller se sitt land ockuperat av irakisk trupp inom en nära framtid. Saudiarabien gav efterhand sitt tillstånd till att basera utländsk trupp på dess territorium.

Den 9 augusti 1990 fördömde återigen FN:s säkerhetsråd enhälligt annekteringen av Kuwait som nu Irak utropat till sin nittonde provins och förklarade den för olaglig.

Den USA-ledda alliansen hade i februari månad 1991 besegrat Irak vars trupper nu retirerat till hemlandet.

Den 3 april hade FN:s säkerhetsråd enats om paragraf 5 i FN-resolution 687 (1991) som lade grunden för en demilitariserad zon utmed den irakisk-kuwaitiska gränsen.

FN-resolutionen 689, som träffades den 9 april 1991, lade grunden till att etablera en observatörsstyrka vilket för övrigt nämnts redan i resolution 687.

UNIKOM var en unik styrka

Unik helt enkelt för att den samlade deltagare från troligtvis fler länder än någonsin tidigare i en FN-mission. Dess förste, främste företrädare på plats i Kuwait var den österrikiske Generalmajoren Gunther G. Greindl som dock inte gavs titeln Force Commander till skillnad från en del efterträdare. Icke desto mindre var General Greindl CMO som

för övrigt betyder Chief Military Observer. Ställföreträdare till Generalmajoren Greindl var den pakistanske brigadgeneralen Parwaiz Ahkbar.

Alliansen som befriat Kuwait bestod av deltagare från sammanlagt 42 länder.

I UNIKOM-styrkan 1991 fanns det militär personal från 35 länder där man inte får glömma all internationell personal inom Field Service vilket gör antalet deltagande länder ännu högre.

Dessutom var det nu första gången någonsin som USA, Sovjetunionen/Ryssland, Frankrike, Kina och Storbritannien var deltagare i en och samma observatörsstyrka.

För Sveriges vidkommande så skickades i inledningsskedet av missionen den svenske kontingentchefen Överstelöjtnant Per-Erik "Pekka" Korström till Kuwait den 18 april 1991. Övriga sju svenska militära observatörer anlände ca två veckor senare.

Till CO SwedLog hade utnämnts Major Kjell Rydehed. I början av maj månad anlände en del av den svenska underhållsbataljonen L108 till Kuwait som stannade under fyra veckor innan återgång skulle ske till Libanon.

I slutet av maj månad flög 30 personer från Sverige till Kuwait som kom att utgöra resten av den styrka som nu gavs namnet KW01. Dessa avlöste nu styrkan från Libanon.

Styrkan var en stabsgrupp, en förrådsgrupp och en transportstyrka. Uppgiften för denna logistikenhet var att understödja observatörerna i deras temporära förläggningar utmed demarkationslinjen till dess att ett kanadensiskt ingenjörskompani byggt permanenta förläggningar för observatörerna.

BAKGRUND

Iraks dåvarande President Saddam Hussein invaderade sitt södra grannland Kuwait den 2 augusti 1990. Iraks krig mot grannlandet Iran mellan 1980 och 1988 hade lämnat ett ekonomiskt svagt Irak efter sig. Iraks befolkning är bara en tredjedel mot Irans och detta innebär att Irans ekonomiska styrka måste i ett längre perspektiv bli starkare än Iraks.

Orsakerna till varför President Hussein lät invadera Kuwait är flera men en av anledningarna till invasionen beror på Kuwaits ovilja att bidra med en summa av motsvarande tio miljarder USA dollar till Iraks återuppbyggnad efter kriget mot Iran. Irak hade dessutom ställt krav på Kuwait att överlämna öarna Bubiyan och Warba samt oljefältet Rumailah till Irak. Klockan 0130 den 2 augusti 1990 går Iraks trupper över gränsen till Kuwait och invasionen är ett faktum.

Irak antas ha ca 10 % av världens samlade tillgångar på olja och Kuwait har också ca 10 %. Om President Hussein hade lyckats med sina ambitioner att lägga sig till med staten Kuwaits oljereserv tillsammans med Saudiarabiens oljefyndigheter hade Irak förfogat över nästan 50 % av världens olja. Irak hade därmed kunnat bli en väldigt betydande maktfaktor i hela Främre Orienten för att inte tala om hela världen.

KW01 kom att stanna i Kuwait till början/mitten av november 1991 och avlöstes inte av någon annan svensk styrka. Sverige fortsatte dock att sända observatörer till Unikom under de år som följde.

Utvecklingen i omvärlden med nuvarande kriget i Irak som främsta hinder för observatörerna i UNIKOM att utföra sitt arbete i regionen, har delvis medfört att missionen avslutats.

Terroristattacker mot det lokala FN-högkvarteret i Baghdad under år 2003 ledde till att Unikom började evakuera personal av säkerhetsskäl. Man fortsatte emellertid sitt arbete i Kuwait med utgångspunkt från Kheitan Support Centre istället för Unikom:s förra högkvarter som var beläget i Umm Qasr i Irak. Det hot som tidigare riktats mot staten Kuwait från Iraks sida fanns nu inte heller kvar varvid FN-resolution 1490 bestämde att observatörsstyrkan Unikom skulle avvecklas den 6 oktober, 2003.* Styrkans siste Force Commander var Brigadgeneralen Upinder Singh Klair.

FN:s Generalsekreterare Kofi Annan tackar samtliga män och kvinnor som tjänstgjort för UNIKOM i Kuwait och Irak i sin rapport till FN:s säkerhetsråd den 2 oktober 2003, där han även speciellt nämner alla dessa som förlorade sina liv i Fredens tjänst.

JANUARI, 2006
TEXT: LARS ANDERSSON
OCH CLAUS DEHLIN

källa:
UNIKOM - United Nations Iraq-Kuwait Observation Mission.

*Avvecklingen av Unikom den 6 oktober, 2003, infaller för övrigt samma dag som Oktoberkriget mellan främst, Israel och Egypten tog sin början trettio år tidigare.

Generalsekreterare Boutros-Ghali, i mitten, besöker UNIKOM på den Kuwaitiska sidan om den Kuwait-Irakiska gränsen, med bl a UNIKOMS siste Force Commander, den indiske Brigadgeneralen Upinder Klair, längst till höger

foto: UN - photo

I väntan på middag, utanför matsalen på Doha Base i Kuwait - längst i bild, artikelförfattaren Lars Andersson

Resterna av en Irakisk lastbilskonvoj efter en bombattack

foto: UN - photo